

PINTEA LÁSZLÓ

Teremtett valóságok

(regényrészlet)

A meghasonlás

Mozdulatlanul álmodnak a meredek sziklák, tükröképük remegve ring a folyó hullámain, harmatcseppek gyöngyöznek az ösvény menti csenevész bokrok ágain. A szakadék fölött átívelő függőhídon közelítjük meg a terméskőből rakott magas tornyokat, a hátsó kapun lépünk a kolostor falai közé. Idegennek tűnik a vaspántokkal megerősített vastag tölgyfa kapu, a magasba nyúló, lőrésekkel csipkézett szögletes bástyák, ősi börtönhöz hasonlít az épület, ahová a nagy hatalmú főapát parancsára zárnak bennünket.

Lassan egy éve, hogy a meredek sziklák közé emelt erőd az otthonom, melynek alacsony kamráiban, társaimmal magasztaljuk az Urat. Éjszakai imáink közben, azokat a bűnösöket sajnáljuk, akik nem lehetnek közöttünk, nem áll módjukban a csatlakozás, mert kárhozatra ítéltettek.

A kút kerekének nyirkorgása ébreszt, később a kutyák vad csaholása veri ki az álom maradékát gyulladásszerű szememből. Csendesek a hajnalok, nyirkos szagok érkeznek a keleti széllel, pásztortüzek lángjai, remegve tükröződnek az áradó folyó vizén. Mosakodás közben, védőszentek düledező kápolnáira gondolok, a keskeny ablakon kinézve, vibráló csillagok látványában lelek vigaszt.

Születésemtől fogva a titkot keresem, valamit, ami világrajövetelem napján érintett meg, és a nevezetes időpont óta sem hagy nyugton. Szegény családban, tudatlan szülők között nőttem fel, de a szentség utáni vágyakozás egyetlen pillanatra sem hagyott békén. Éjszakánként hangtalanul soroltam imáimat, közben azon törtem a fejem, miként érthetem meg Isten országának belső rendjét. Birkák legeltetése közben is kivételes kegyelemre sóvárogtam, melynek köszönhetően feltárulnak előttem a világ titkai. A pillanatra vágytam, amikor a böjttől és imádságtól megbébkélt lélek megvilágosodik végre, és csitulni kezd a hiány okozta fájdalom. Sajnos vaknak bizonyult a gyarló emberi szem, alkalmatlannak a valódi érték meglátására, tehettem bármit, továbbra se fogtam fel az áhított elemet. A családi ház düledező falai között olyasmit reméltem megtudni, ami felfoghatatlan a gyarló értelem számára. Hiány által sérültem, megkeserített az ismeret részlegessége. Tanult emberek segítségére volt szükségem, támogatásért jöttem a sziklák közé ékelődött kolostorba.

A terméskőből rakott vastag falak között egyformán telnek a napok, lelkesen végzem munkámat, életem aggodalommal teli életemet. Néma hallgatásba mélyedek, szótlánul figyelem az eseményeket, szemlélődve tanulóktársaimtól. Folyamatosan élesedik a szellemem, érzem az állandó tisztulást, ámulva veszem tudomásul, miként válok egyre fogékonyabbá a jóra. Naponta kérem istenemet, hogy méltó módon gyarapítsa a szívembe zárt igazságot. Abban reménykedem, többet is feltár a világ titkaiból, ha méltóvá válok az ismeret befogadására. Bűneim gyónására készíttet a lelkiismeret, felszabadítanak az őszinte szavak, akkor is magamról vallok, ha nem vétkeztem. Istenemnek áldozom, aki megérti gondjaimat és felszabadít; mert rendre és tisztaságra van szüksége az elmének, hogy bonyolult titkokat értsen. Pihenés során a megváltó képéhez fohászodom, alázatosan adok hálát a jámbor hitért, ami előnti a szívemet. Litániákat mormolva sejtem meg a tudást, ami az ész számára felfoghatatlan. Szavak szárnyán száll ismeretlen világok felé a megkönnyebbült lélek.

Egyre gyakrabban történik meg, hogy az úr angyala szólít, sugallva oktat a bölcsességre. Összpontosítva figyelek, igyekszem minden fogalmat pontosan megjegyezni. Lázasan keresem a hozzájuk illő szavakat, egyre gyakrabban sikerül rálelnem a helyes kifejezésre. Beszélgetés közben a végtelen felé tárul egy ajtó, önfeledten lépek be rajta, hogy szembesüljek az örökkévalóval. Áldottak a szemek, melyek látják az isteni csodát. Töredékes formában, de sikerül megsejtenem a legfőbb titkot. Hosszú utat járok be, kimerülten térek vissza; békesség árad szét bennem, nyugalom és tisztaság öröme. Dadogva beszélek élményemről, alkalmatlannak bizonyulok a hiteles kifejezésre, hiányzik hozzá a megfelelő gyakorlat. Tökéletlenségem miatt vagyok szomorú, tehetség után sóvárgok, különös készségben reménykedem.

A magasban tisztán tündöklük az ég, őszi nap ragyogja be a tornyokat és a meredek tetőket, vakítóan csillog a kupola frissen szentelt keresztje. Lent a völgyben áttetsző köd fojtogatja a lapos tetejű házakat, a patak is halkán, kíméletesen csobog, és a csurgók vize is csendesen folydogál a sziklák alatti mélyedésben. Lárma hallatszik a főkapu felől, a vízmosás szélén gyülekezik a nép, egészségesek és nyomorékok, türelmesen várják az ígét. Zarándokútról érkező szerzetesek töltik meg az udvart, beesett arcú barát prédikál a téren, tömeg gyűl köréje, hogy távoli vidéken megtörtént csodáról halljon. Igére szomjas emberek készségesen hajolnak meg a titokzatos hatalom előtt, engedelmeskednek sugallatának. Tiszta szívvel nézem a reményeikben örvendezőket, akik szomjazva hallgatják az igazságot. Igéző erővel bíró varázslók érkeznek, babonázó szavaikkal mindenkit magukkal ragadnak; távoli templomok papjai, az isteni lényeg megismerhetetlenségét hirdetik. Hitetlenkedve kavargó a tömeg. A bámészködők között sokan vannak, akik maguk se tudják, mi dolguk a világban,

csak járják a vidéket, hogy csodát lássanak, és széthurcolják a szokatlan esemény hírét. Hangos szavakkal szólítanak, gazdag támogatók fogadására készítjük fel a kolostor vendégszobáit.

Dicsőítő ének hangjai lebegnek a nyári forróságtól felhevült falak között, és a kápolnában halványan világítanak a mécsesek. Későn térnek nyugovóra a rózsafüzért morzsoló testvérek, fokozatosan halkulnak a neszek. Szeretem a csendet, amikor tisztán lehet hallani a tornyok között suhanó denevérek szárnyának suhogását, a tálkában égő olaj sercegését. A halk neszezésekben is a mindenén átszivárgó értelem jeleit kutatom. Egyre szenvedélyesebbé válik a keresés, sejteni vélem a dolgok valódi értékét, hittel vallom, hogy a kereső embert nem szabad megfosztani a valódi minőségtől. Különös tiszteletet érzek, ha a falakra festett szentek alakjait nézem, pártfogókat látok bennük, közelükben oltalomra találok. Sőhajtozva nyögök fel a hálától, ha ujjaimmal érintem a színes képeket. Testetlen lelkem társaságukat kívánja. Tisztátalan éjjeleken ők jelképezik az áhított igazságot. Szellemüket szólítva szeretném megtudni, mitől válik jóvá a rossz, milyen erők hatására következik be a csodás változás. Tekintetükben elmélyedve, szorgalmasan kérem ártatlan bűneim feloldását. Könyörgő hangon fohászokodok istenemhez, hogy bocsássa meg vétkeimet, és segítsen értő szemekkel látnom a világot. Hatalmas bizonyosságok fogannak az elmémbe. Még nem vagyok bölcs, de az igaz tudás birtokában felismerni vélem az anyagtalán lét titkait, már nem maradnak rejtve avatatlan szemem előtt. A hold ezüstös fényében egyre tökéletesebben illeszkednek a szavak, egyre teljesebb módon fejezem ki a kifejezhetetlent. A pillanatra várok, amikor feltárulnak a kapuk, és bebocsáttatást nyerek a dicsőség királyságába, megjelenek a személy előtt, akinek hatalmában áll feltárni a végső talányt.

Ártatlan szemeim egyre tisztábban látnak, füleim tökéletesen hallanak, hiteles szavakat keresek az ismeret megfogalmazására. Az ajkak mozgásában, a hang csengésében azonnal megérezem a jót, de ugyanúgy felismerem a hamisságot, az álnokságot, a képmutatást. Gyakran kerülök a paradicsomba, de a pokolban is jártam már. Fokozatosan értem meg, hogy a titokra sóvárgó embert környékezi meg legkönnyebben a sátán. A látható és tapintható anyag mögé, lét és idő megfoghatatlanságába rejtőzik; belső lényege a közölhetetlen.

Mécsesek fényében mormolt imádsággal, sokszor ismételt zsolozsmákkal akarom elűzni a gonoszt, de ő tántoríthatatlanul a közelemben marad, és bűnös gondolatokkal gyötör. Különös ábrázatokban jelenik meg előttem, készségesen mutatja meg az élet ajándékait és a pokol fenyegetéseit. Bőrömön érzem a láthatatlan borzalom jelenlétét. Hajnal felé nyom el az álom, pillanatokig alszom csupán, rémségek riasztanak. Kapuk csikordulnak sarokvasaikon, nyitva felejtett ablakszárnyak csapódnak, kutyaugatás hallatszik a folyón túli házak udvaráról.

Esendő lény vagyok, biztonságra, nyugalomra vágyom, csalóka önámítással erősítem magam. Bugyuta ábrándozással tékozlom időmet, egyre gyakrabban ütközöm ellentmondásokba. Lényegesnek vélt igazságok tagadják egymást. Magyarázatra lelve, a lelkem megnyugszik, de az eszem tovább kérdez, mert minél jobban illeszkednek a részletek, annál többre vágyom. Értelem számára felfoghatatlannak látom a valóságot, szerencsétlen fejem arra ítéltetett, hogy ámulatból ámulatba tévelyegjen. Egyik titok a másikhoz vezet, vég nélküli ámításnak tűnik a tanulás. Elérhetetlen távolságokba, az idő mélyére, az örökké változó formák mögé rejtőzik előlem az igazság, remegő visszfénynek tetszik a megszerzett tudás. Fokozatosan halványulnak a világról alkotott képzeitem, és velük együtt zsugorodik létem értelme.

Szótlanul végzem munkámat, tűnődve válaszolok, ha véleményemre kíváncsiak. Úgy vélem, idősebb társaim, ezek a szent emberek magukban hordozzák az üdvözítő titkot, de csak a kiválasztott keveseknek hajlandók elárulni. Bárhogy igyekszem, engem nem tartanak méltónak a bizalomra. Hallgatva tagadnak a lélekben szegények, egyedül akarják birtokolni az igazságot, nehezen beszélnek róla, tisztátalan lelkiismerettel szenvedés a beszéd. Szegényük miatt élnek egyedül, idegen tekintetektől távol, ahol kedvükre titkolhatják gyarlóságait. Talán soha nem avatnak az isteni titokba. Külső támogatás nélkül meddig juthatok? Ki tudja előre megmondani, mit hoz számomra a jövő?

Viharos éjszakákon lelkesen járom a folyosókat, arra várok, hogy a csapkodó villámok kiúzzák a falak között rejtőző ördögöt. Használatlan kút foglalja el az udvar közepét, a szüntelenül villogó fényben alvilágba vezető üregnek vélem, ami elnyeli a békétlen lelket. Talán a gonosz is ezen a járaton emelkedik közénk a mélyből, hogy színes képek, drága faragványok mögé rejtőzve, hamis sugalmazásokkal kápráztassa el a gyanútlan embereket. Hosszú ideje töröm a fejem, miért nem jutott senkinek az eszébe, hogy vastag deszkákkal fedje le a pokol bugyraiba vezető nyílást.

Hajnali imáink idején a leghátsó sorban, a sarokban van a kijelölt helyem. Senki nem vesz észre, én viszont minden részletet tisztán látok. Félelmetesnek tűnnek a halvány ragyogásba burkolózó falak, mécsesek vörös fényében izzanak a fáradt arcok, egyre gyakrabban ötlük fel bennem, hogy gonosz varázslat veszi körül az áhítatoskodókat. Rettegéssel tölt el rendtársam hosszú szakálla, viszolygok a mélyen ülő, beesett szemektől, a fogatlan szájaktól, bűzös leheletektől. Halandóságra figyelmeztetnek a száraz köhögések, a mulandóság hangjának tűnnek a halkán remegő sóhajok. Égő olaj szaga terjeng a levegőben, halvány fény világítja meg az arcokat, észrevétlenül tárulnak fel a gondosan rejtegetett bűnök. Nyomasztanak a nehéz szagok, émelyegve fuldoklom a fojtogató füstben. Néha árnyak suhannak az oszlopok között, halkán suttogott hangok engedelmességre szólítanak, egy pillanatra úgy tűnik, a pokol fejedelme jele-

nik meg közöttünk, hogy bűnre csábítsa árva fejünket. Egyedül én ismerem gonosz szándékát, a kitartást, ahogy a rejtett zugokba is igyekszik befészkelni magát. Magabiztos fölény sugárzik a szeméből, csillogó tekintete igazolja, hogy nem ismer akadályt, bármikor képes megkísérteni zárt világunkat. Sajnálkozva figyelem a többieket, akik véletlenül sem érzékelik az oszlopok között settenkedő patás jelenlétét. Önfeledten énekelnek, eszükbe se jut, hogy veszély leselkedik ránk. Mennyire ravaszul rejtőzködik a gonosz, ha a bölcs felnőttek se veszik észre jelenlétét.

Az úr, aki értelemmel ajándékozott meg, miért kívánja tőlem, hogy szó nélkül fogadjam el az ismeretlenből leselkedő veszélyt? Miért kötelez némaságra, amikor a hangos cselekvés lenne a dolgom? A sarkokban kúszó árnyakat figyelve döbbenek rá, hogy kételkedő gondolatok fogalmazódnak meg bennem, már nem hiszek az üdvözítő titkok igazságában. Észrevétlenül rendül meg a bizalmam, ízlelem meg a gyanakvás keserű gyümölcsét. Imádkozva akarok bűnhődni, de vádló szavak hagyják el a számat, sértő gondolatok születnek bennem. Kétségbeesésemben az oltárképhez fordulok, képtelen vagyok felfogni, hogy a mindenható miért nem semmisíti meg a gonosz szándékot, veszélyes pillanatokban miért nem óvja híveit. Egyre kevésbé értem, mi célja a rengeteg imának és önmegettartó vezeklésnek, ha tetszés szerint, töretlen hatalommal uralkodik közöttünk a patás ördög? Kegyetlen igazságok foglalkoztatnak, vádló fogalmak kavarnak bennem, melyek az erőtlenségről, a hatalom hiányáról szólnak. Kételyeim imáimat is áthatják, bemocskolják hitem tisztaságát. Támogatásért könyörögve fordulok az oltár fölött függő feszület felé. Gyertyák füstje gomolyog a halvány fényben. Csalódottan állapítom meg, hogy bűntudat helyett egyfajta megkönnyebbülést érzek.

A szenvedés és gyötrődés miatt, lassan elvadulok, közönyösen hallgatom a szertartásokat, már nem érdekel a templomi szolgálát, untat a zoltárok éneklése. Türelmetlenségtől hamar jutok a tagadásig, észrevétlenül kezdek lázadni a törvények ellen, melyek gúzsba kötik elmémet. A szentségről szóló szövegek értelmezése követeli tőlem a legtöbb csalárdságot. A folyamatos változás miatt, erőfeszítéseim ellenére se lelem az igék bizonyosságát. Éjszakai töprengéseim során értem meg, mennyi gonoszság származik az önsanyargatásból, az égő olaj kesernyés füstjében döbbenek rá, milyen hiábavalóan tékozlom az életemet. Sértő módon hat a kolostor rendjének álnoksága. Attól félek, hamarosan eljön a nap, amikor ellenszeggülök a központi akaratnak; bizonyos vagyok benne, hogy megteszem, ha továbbra sem kapok kielégítő választ kérdéseimre. Észrevétlenül teljesedik be a sorsom, képtelen vagyok szabadulni tőle, hűségesen követ, akár árnyékom a délutáni hőségben.

Szentek szobrai vigyázzák a rendet a boltívek alatt, intó ujjal, villogó tekintettel gátolják meg, hogy közénk férkőzzön a gonosz. Kizárólag a közelükben érzem magam biztonságban. Zengve száll az ének, kupoláig

tölti a boltozatot, kórusban kérjük az isteni áldást. Szavaimat veszítve küzdök feltörő könnyeimmel. Távozáskor ajkammal érintem a márvány hideg felületét; gyertyák imbolygó fényében egyre gyakrabban jut eszembe, hogy az áhított szentség kerüli a pompát és a csillogást, viszolyog a felesleges hivalkodástól. A tömör egyszerűséget, a makulátlan tisztaságot kedveli. „Faragott képeinkkel nem a gonoszt dicsőítjük-e?” A szenteltvizet tároló edény előtt várok a soromra. Isten hatalmasságát sóvárogva hárítom el kétkedő gondolataim maradékát...